

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 457/2022-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1 [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a 2 [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených Procházka & partners, spol. s r. o., Búdková 4, Bratislava, proti postupu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odboru Stred a Krajskej prokuratúry v Košiciach v trestnej veci ČVS: PPZ-89/NKA-ST4-2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. marca 2022 domáhajú vyslovenia porušenia ich základných práv na ochranu súkromia a rodinného života a na ochranu osobných údajov podľa čl. 19 ods. 2 a 3 a čl. 22 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odboru Stred (ďalej len „vyšetrovateľ“) a Krajskej prokuratúry v Košiciach (ďalej len „krajská prokuratúra“) v trestnej veci, „*ktorým narušili dôvernú informáciu, údaje a komunikáciu sťažovateľov s ich klientami*“. Okrem toho žiadajú, aby bolo vyšetrovateľovi uložené „*nepokračovať v porušovaní ich práv a bezodkladne ukončiť akúkoľvek dispozíciu s informáciami, údajmi a komunikáciou, ktoré sú predmetom právnych služieb poskytovaných sťažovateľmi ich klientom*“. Nakoniec každý zo sťažovateľov žiada priznať finančné zadostučinenie po 2 500 eur.

II.

2. Vyšetrovateľ uznesením z 10. mája 2021 začal trestné stíhanie pre zločin skrátene dane a poisťného. Advokátskej kancelárii sťažovateľov, keďže sťažovateľ 1 právne služby poskytuje nielen ako advokát, ale aj ako spoločník a konateľ sťažovateľa 2, bolo príkazom prokurátora

krajskej prokuratúry z 19. novembra 2011 podľa § 91 ods. 1 písm. b) a e) Trestného poriadku prikázané, aby vyšetrovateľovi umožnili vyhotoviť a ponechať si kópie a vydali počítačové údaje, ktoré súvisia s výkonom obchodnej činnosti viacerých, v príkaze taxatívne vymenovaných obchodných spoločností.

3. Vyšetrovateľ príkazom z 15. novembra 2021 so súhlasom prokurátora z 19. novembra 2021 nariadil prehliadku priestorov advokátskej kancelárie sťažovateľov. Prehliadka bola vykonaná 23. novembra 2021. Na jej začiatku bol sťažovateľ 1 vyzvaný na dobrovoľné vydanie vecí, čo s odkazom na advokátske tajomstvo odmietol. Prehliadka bola následne vykonaná a sťažovateľom bolo odňatých 113 listov listín z daňových kontrol, mobilný telefón advokáta a z disku počítača bola vytvorená kópia dát na externý disk polície.

4. Sťažovateľ 1 následne 17. decembra 2021 podal na krajskú prokuratúru žiadosť podľa § 210 Trestného poriadku o preskúmanie postupu polície pri prehliadke a zaistení údajov, ktorou sa domáhal toho, aby sa polícia zdržala akéhokoľvek nakladania a spracúvania zaistených vecí a dokumentov, vydala mu ich a všetky vyhotovené kópie zničila.

5. Krajská prokuratúra v upovedomení z 1. februára 2022 uviedla, že sťažovateľ 1 nie je podľa § 210 Trestného poriadku oprávnený domáhať sa preskúmania postupu vyšetrovateľa, pretože nemá procesné postavenie podľa tohto ustanovenia zákona. Vzhľadom na realizáciu úkonov spôsobilých zasiahnuť do jeho práv však prokurátor uviedol, že vyšetrovateľ pri úkonoch 23. novembra 2021 postupoval v súlade s Trestným poriadkom. V prípade listín nebol prekročený rozsah vecí dôležitých pre trestné konanie, a preto nedošlo k zásahu do povinnosti advokáta zachovávať mlčanlivosť. V prípade vytvorenia kópie na externý disk polície prokurátor zdôraznil, že selekcia údajov priamo na mieste bola znemožnená sťažovateľom a predmetom záujmu sú len údaje relevantné pre vedené trestné konanie, pričom akékoľvek ďalšie údaje, ktoré boli vyhotovením kópie disku získané a nesúvisia s trestným konaním, nebudú skúmané a po selekcii budú buď zlikvidované, alebo vrátené s tým, že ich uchovanie bude trvať len v miere nevyhnutnej na selekciu údajov relevantných pre trestné konanie. Obdobný postup prokurátor zdôraznil aj v prípade mobilného telefónu.

III.

6. Podľa sťažovateľov k porušeniu ich práv došlo tak, že vyšetrovatelia pri prehliadke ich priestorov nahliadali a následne zaistili a odňali veci, ktorých súčasťou boli údaje o komunikácii sťažovateľov ako advokátov s ich klientami, ktorých dôvernoscť podlieha ochrane a tento protiprávny stav trvá aj po upovedomení krajskej prokuratúry. Podľa sťažovateľov na prelomenie advokátskeho tajomstva nebol daný zákonný základ v podobe presných a pre všetkých predvídateľných pravidiel. Rovnako nebol daný legitímny cieľ, nevyhnutnosť a primeranosť tohto zásahu.

7. Podľa sťažovateľov zákonný podklad nebol daný, keďže došlo k zaisteniu dôvernej komunikácie, na ktorú sa príkaz prokurátora nevzťahoval, keďže boli zaistené aj údaje, ktoré nesúviseli s obchodnými spoločnosťami uvedenými v príkaze. V tejto súvislosti zdôrazňujú, že z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie vyplýva požiadavka, že v prípade legálnej a legitímnej prehliadky (či už obvinenie smeruje proti advokátovi, jednému z jeho klientov alebo sa týka iných aktivít advokáta než jeho právnej praxe) nemá dôjsť k zásahu do dôvernosti, na ktorú majú nárok jeho klienti alebo iné nezúčastnené tretie osoby. V tejto

súvislosti sťažovateľa akcentujú, že v príkaze prokurátora absentuje určenie trvania dispozície orgánov činných v trestnom konaní s dôvernou komunikáciou. V súvislosti s nedostatkom legitímneho cieľa a neprimeranosti zásahu sťažovateľa zdôrazňujú, že napriek plánovaniu zásahu nedošlo k selekcii dokumentov a ak k nej bez ich vedomia následne došlo, nešlo o spôsob, ktorý by im dal záruku ochrany ich práv a ktorý by splňal parametre určitosti, predvídateľnosti a transparentnosti.

8. Čo sa týka práva na súdnu ochranu, sťažovateľa zdôrazňujú, že väčšinu klientov zastupujú v konaniach, v ktorých druhou stranou sú štátne orgány, ktoré dostali privilegovanú komunikáciu sťažovateľov s ich klientami. To platí o to viac, že pri prehliadke boli prítomní zástupcovia Kriminálneho úradu Finančnej správy, ktorý vykonáva voči viacerým klientom sťažovateľa 2 daňové kontroly.

9. Sťažovateľ ďalej namieta správnosť argumentácie krajskej prokuratúry v upovedomení z 1. februára 2022. Opakuje, že orgány činné v trestnom konaní majú v čase podania ústavnej sťažnosti prístup k dôvernej komunikácii bez toho, aby sa tento ich prístup opieral o zákonný základ alebo jasné pravidlo s predvídateľnými účinkami a s procesnými zárukami pre dotknuté osoby. Podľa sťažovateľov nezákonný stav trvá bez toho, aby mohli predvídať, kedy a ako sa skončí, a bez toho, aby okrem ústavnej sťažnosti disponovali účinnými nástrojmi ochrany.

10. Dodržanie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti odvodzujú od toho, že 2. februára 2022 im bolo doručené upovedomenie krajskej prokuratúry o zamietnutí podania, ktorým sa domáhali nápravy nezákonného stavu.

IV.

11. Z hľadiska posúdenia toho, či ústavnú sťažnosť možno prijať na ďalšie konanie, je rozhodujúce posúdenie toho, či bola ústavná sťažnosť podaná včas. Sťažovateľa dodržanie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti odvodzujú z toho, že sťažovateľovi 1 bolo 2. februára 2022 doručené upovedomenie prokurátora, ktorým mu oznamuje, že nie je osobou oprávnenou na preskúmanie postupu vyšetrovateľa, no aj napriek tomu v postupe vyšetrovateľa nezistil skutočnosti, ktoré by nezodpovedali zákonnému postupu.

12. Argumentácia sťažovateľov, od ktorej odvodzujú dodržanie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti, nie je správna. Podľa § 124 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti začína plynúť oznámením opatrenia alebo upovedomením o inom zásahu. K zásahu do práv sťažovateľov došlo vykonaním prehliadky ich advokátskej kancelárie 23. novembra 2021 na základe príkazov, ktoré boli vydané a proti ktorým nebol daný žiaden opravný prostriedok. Tieto príkazy, ktoré treba v zmysle zákona o ústavnom súde považovať za opatrenia, boli sťažovateľom oznámené 23. novembra 2021. Faktický postup vyšetrovateľa pri vykonaní prehliadky advokátskej kancelárie, pri ktorom došlo k odňatiu vecí (mobilný telefón a listiny) a k vyhotoveniu kópie dát na disk polície, treba považovať za iný zásah, o ktorom boli sťažovateľa, prítomní na prehliadke advokátskej kancelárie, upovedomení bezprostredne pri týchto zásahoch 23. novembra 2021. Preto v tento deň začala plynúť lehota na podanie ústavnej sťažnosti podľa § 124 zákona o ústavnom súde, ktorá uplynula 23. januára 2022. Vzhľadom na to, že ústavná sťažnosť bola podaná až 7. marca 2022, treba

ju považovať za oneskorenú a ako takú podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde odmietnuť.

13. Na tomto závere nemení nič ani to, že sťažovateľ 1 sa následne na krajskej prokuratúre domáhal preskúmania postupu vyšetrovateľa. Podľa § 210 Trestného poriadku len obvinený, poškodený a zúčastnená osoba majú právo žiadať prokurátora. Ani jeden zo sťažovateľov nemal v namietanom trestnom konaní postavenie obvineného, poškodeného alebo zúčastnenej osoby, teda žiaden zo sťažovateľov nemal vo vzťahu k zásahom, o ktorých boli upovedomení 23. novembra 2021, inak účinný prostriedok nápravy podľa § 210 Trestného poriadku. Preto následné využitie tohto prostriedku nápravy nebolo spôsobilé viesť k záveru o tom, že by od 23. novembra 2021 nezačala sťažovateľom plynúť lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k tým zásahom do ich základných práv, ktorých základom boli 23. novembra 2021 sťažovateľom oznámené opatrenia (příkazy na prehliadku advokátskej kancelárie a na vyhotovenie a ponechanie si kópií počítačových dát) a sťažovateľom upovedomené faktické zásahy spočívajúce v odňatí konkrétnych vecí a vyhotovení kópií konkrétnych dát).

14. Rovnako na tomto závere nič nemení ani to, že následky zásahu z 23. novembra 2021 do základných práv sťažovateľov ďalej trvajú a prejavujú sa v tom, že orgány činné v trestnom konaní naďalej disponujú či už vecami (telefón a listiny) alebo kópiou dát z disku počítača sťažovateľov. Bez ohľadu na trvanie následkov tohto zásahu sťažovateľom nič, predovšetkým však využitie postupu podľa § 210 Trestného poriadku, nebránilo v tom, aby sa už 23. novembra 2021 mohli domáhať porušenia svojich základných práv postupom vyšetrovateľa, ktorý bol zavŕšený vykonaním prehliadky ich advokátskej kancelárie a zaistením dát a ich nosičov. Opačný výklad by viedol k záveru, že sťažovatelia by mohli namietat' voči nim 23. novembra 2021 vykonané zásahy v neobmedzenom čase.

15. Sťažovateľmi namietaný postup krajskej prokuratúry nevedol k nimi namietanému zásahu do ich základných práv a ani im nebol spôsobilý zabezpečiť ochranu ich základných práv pred predchádzajúcim zásahom, ku ktorému došlo 23. novembra 2021. Ustanovenie § 210 Trestného poriadku umožňuje poskytnutie účinného prostriedku nápravy len taxatívne určenému okruhu subjektov dotknutých prebiehajúcim trestným konaním. Takýmto subjektom, teda obvineným, poškodeným alebo zúčastnenou osobou sťažovatelia nie sú, a preto v ich prípade nešlo nielen o účinný prostriedok nápravy, ale ani okolnosť, ktorá by predstavovala zásah do ich základných práv. Preto je ústavná sťažnosť v rozsahu proti postupu krajskej prokuratúry v jej upovedomení z 1. februára 2022 zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. augusta 2022

Peter Straka
predseda senátu